

[Subscribe](#)

 Login: * Username:

 * Password:

[Request new password](#)

Picture of the Week

 'Ikale Tahī

PRESS RELEASES

Last Updated: 13 Jun 2007 - 12:01 GMT+1300

Text Size: [A](#) [A](#) [A](#)

Toki liliu 'i ha'atau maau

13 Jun 2007, 11:58

[Email this article](#)
[Printer friendly page](#)

'Okalani, Nu'usila:

'OKU fiema ʔu 'e he faʔahi Teomkalati ke fakahoko 'a e liliu he vave taha 'aia ko hono fakavave ʔi. 'Oku fiema ʔu 'ehe Pule ʔanga ke luelue mamalie pe 'a e fakahoko 'a e liliu. 'Oku 'ikai ke tui 'ae Paati Langafonua Tu'uloa (PLT) ki he Pule'anga ke luelue mamalie pe 'a e fakahoko 'ae liliu. Pea 'oku 'ikai tui 'ae PLT ki he Temokalati ke fakahoko fakavavevave 'ae liliu.

Koe tui 'ae PLT ke fakahoko'ae liliu 'i he taimi kuo tau maau ai. Ko 'ene tu'u he taimi ni 'oku te'eki ai ketau maau mo mateuteu ki hono fakahoko 'ae liliu. Kapau tetau maau ki he 2008 pea fakahoko 'ae liliu 'i he taimi koia. Kapau te tau toki maau ki he 2011 pea toki fakahoko 'ae liliu ki he taimi koia.

Koe fehu'i 'e taha 'e lava ke fakahoko 'ae liliu he vaha'a 'oe 2008 moe 2011? Koe tali kiai 'io 'e lava he 'oku 'osi fakangofua mai pe 'ehe konisitutone ka koe mafai ki he ngaue koeni 'oku 'i he'ene 'Afio pe. 'Oku pehe 'ehe PLT kapau 'e maau 'ae ngaue ki he 2009 pe 2010 pea fai 'ae fakahoko liliu he taimi koia.

Koe me'a koeni ne lea 'aki ' e he PLT 'i he letioo ka 'oku fiema'u pe ke toe fakahoko he ngaahi nusipepa koe feinga pe ke mahino'i 'ehe kakai Tonga 'ae kaveinga 'oku tui kiai 'ae PLT.

Ko 'ene tu'u he taimi ni 'oku 'osi teetee 'ae vaka temokalati 'i tahi, ka 'oku te'eki 'iai hano fanaa, 'oku te'eki ke 'iai hano laa, pea 'oku te'eki ke 'iai hano fohe. Kapau tetau heka kiai he taimi ni te tau palopalema lahi 'amui ange. Koe hee ia ka lahilahi he 'oku te'eki ke 'iai ha fohe kene pule'i mo leva'i lelei 'ae folau 'ae vaka.

Koe fehu'i leva koe ha 'ae ngaahi me'a 'oku te'eki ke maau?

Koe taha 'oe huitu'a 'oe Pule'anga fakatemokalati koe Lao ki he Fili Falealea. Koe Lao ko 'eni kuopau ko 'ene taumu'a ke ta'ofi 'ae hanga 'eha taha 'o fakaloto'i ('i ha founa hala mo 'ikai totonu) 'ae tokotaha fili (voter), ke fili ki ha Paati pe koha tokotaha 'oku ne loto ke hu ki Falealea, kae fai 'aki 'ene fili 'i hono loto tau'ataaina mo 'ene lelei taha.

Search curri

SEARCH

All Categories

For previous y

[Advanced Search](#)

 Advertis
Mata
 Tonga ONLI

Tonga Busine

 MoneyGr
 International M

 HASDRA RE
 Sale
 Buyi
 Leas
 Rent
 Click to view

 Home
 Comm
 Prop
 Marketonga

WEATHER

Breaking News

Editorials

Tonga News

South Pacific News

Letters & Comments

Photo News

Press Releases

Features

Sports

Tongans Overseas

This Week's Local Press

Talanga 'i he lea faka-Tonga

Koe Lao 'oe Fili Falealea 'i Nu'usila koe toe 'ae uike 'e 1 pea fai 'ae fili kuo ta'ofi 'ehe Lao ke 'oua 'e toe fai 'ae kamipeini pea koe ngaahi bill boards na'e tukituki he ngaahi hala kuopau ke to'o ia 'i he 12 tu'apoo Tokonaki uike 'e 1 ki mu'a pea fai 'ae fili.

Koe ha nai hono taumu'a 'oe Lao koeni?

Koe tali kiai ne fai 'ae ngaahi fe'au'auhi lahi 'aupito ki he fili falealea he na'e lele he letioo, TV, ngaahi fakataha'anga pea na'e takitaha malanga'i ai 'ae ngaahi tui moe ngaahi policies 'ae kau kanititeiti fakafo'ituitui pe koe ngaahi Paati Politikale. 'Oku fiema'u ha ki'i taimi (cooling off) kimu'a pea fai ai 'ae fili ke fakakaukau 'ae tokotaha fili (voters) ki he ngaahi policies ne malanga'i pea ke fai pe 'ene fili 'o fakatatau ki he'ene tui tau'ataaina pe 'a'ana.

'Oku fiema'u ke fa'u 'ae lao fili falealea (Electoral Act) ke 'oua na'a hanga 'eha ngaahi pisinisi lalahi 'o uesia 'ae fili. 'Oku tonu ke lao'i 'ae taimi 'oku fai ai 'ae ngaahi lea he TV moe Letioo ke fea (fair) 'oua 'e lelei ia ki ha fa'ahinga kae kovi ia ki ha fa'ahinga. Koe fakataataa eni ke vahevahe tatau pe 'ae taimi 'oku tukuange mai ai 'ae ngaahi fe'auhi fili falealea he TV moe letoo. Koe fa'ahinga koe 'oku lahi ange 'enau pa'anga tenau totongi 'e nautolu 'ae taimi kotoa pe he TV moe Letioo kae si'i hala 'ae fa'ahinga 'oku masiva 'ikai ke ma'u ha silini ke totongi 'aki 'a 'enau fe'auhi.

'Oua 'e faka'ataa noa'ia pe ke tu'uaki pe 'eha taha ia ha taha pe koha Paati'ihe Letioo pe koe TV he'e 'ikai ke palanisi tatau ai 'ae ngaahi fe'auhi fili falealea. 'I he fili falealea ne toki 'osi 'i Nu'usila ne hanga ai 'ehe kautaha lotu (Exclusive Brethren) 'o fakamoleki 'ae laumiliona he kamipeini ke 'oua 'e toe foki 'ae Paati Leipa 'o Pule'anga. Na'e 'ikai ke nau maumau'i 'ae lao fili falealea, ka koe leseni eni ki Tonga ke fai ha sio kiai pe 'oku tonu ke ta'ofi pe 'ikai.

'Oku 'iai 'ae Lao fili falealea (Electoral Act 1989) 'a Tonga ka 'oku fiema'u ke fakalelei'i lahi 'aupito ia kimu'a pea tau fakahoko 'ae liliu. Teu fakataataa 'aki eni 'oku 'ikai ke tau'ataaina he 'oku fili 'ehe Palemia 'ae Supavaisa faifili pea toki fili 'ehe tokotaha ni fakataha moe loto kiai 'ae Palemia'ae kau 'ofisa faifili (returning officer). 'Oku lelei pe mo maau 'ae ngaue 'ae Palemia ka koe mafai 'oku 'oange 'ehe lao kiai 'oku palopalema pea koia 'oku tonu ke fakalelei'i.

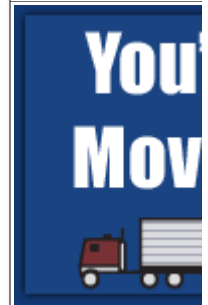
Koe lao koeni Electoral Act 1989 'oku tonu ke lesisita ai 'ae ngaahi Paati fakapolitikale koe 'uhi ke lao'i fakalelei. Ko 'ene tu'u he taimi ni koe paati fakapolitikale 'oku lesisita ia he Incorporated Societies Act.

Koe me'a foki 'e taha 'oku te'eki ai ke tau maau ai koe tokolahi 'o Falealea. Koe taha foki eni e me'a 'oku fu'u mahu'inga 'aupito ke tonu he ka 'ikai he 'ikai pe tetau ma'u 'e tautolu 'ae Temokalati 'oku tau feinga kiai.

'E fai 'ae ki'i lave si'isi'i atu pe kiai. Ne 'iai 'ae fika ne 'asi mai he nusipepa Taimi 'o Tonga 'aia koe 17 e kakai, 9 e Nopele pea 4 'ae fili ('ae) 'a 'Ene 'Afio. Mahalo kuo 'osi 'iai pe 'ae ngaahi tali ia ki he ngaahi fehu'i ko 'eni ka 'oku te'eki ke ha mai ia meihe Pule'anga. Koe toko 4 tenau hangatonu pe 'o Minisitaa pe koe hu pe ki Falealea pea toki kaka mei ai ki Kapineti? Koe fili 'oe kapineti 'e fai pe meihe toko 17 ne fili 'ehe kakai pea 'e 'ikai kau ai 'ae Nopele moe toko 4 ne fili 'ehe 'Ene 'Afio ? Feefee kapau 'e 'osi ange 'ae fili kuo (kuo) 9 'ae PLT kae 8 'ae Temokalati? Kuopau leva ke Pule'anga 'ae PLT he koia 'oku toko lahi 'ene memipa kuo fili 'ehe kakai? 'E tukuange pe ki he paati 'oku tokolahi taha kene alea moe kau memipa falealea kehe ke fa'u 'ae Pule'anga?

**Make
switch**

David G
B.A. LL.B
(New Ze
Law Prac
Tong

**Civil Litig
Commerc
Admiralt
Banking and
Garrett & A**

'Oku toe lahi pe moe ngaahi fehu'i kehe ke tanaki atu ka 'oku fakahaa heni 'ae lahi 'oe ngaue ke fai pea mo te'eki ke tau maau ke fakahoko 'ae liliu 'ihe vave ni mai pe.

Kuopau ke fa'u 'ae ngaahi lao ke maau pea toki fakahoko 'ae liliu. Kuopau ketau sivisivi'i fakalelei 'ae fa'unga 'o falealea mo 'ene felave'i moe Kapineti ke ma'u 'ae lelei taha.

'Oku lolotonga ngaue atu 'ae PLT ki hono fa'u 'ae Lao ki he fili falealea moe fa'unga politikale pea 'e vave ni (atu) pe hono tuku atu 'i he ongoongo ki he Media. *Paati Langa Fonua Tu'uloa, 12/06/07.*

[Top of Page](#)

Copyright © Vava'u Press Ltd. 2007 Permissions apply vapress@matangitonga.to or fax (676) 24749